

Demadi glasovi

Stev. 170

Lienz, petek 23. avgusta 1946.

Leto 2.

ČESA POTREBUJE MIROVNA KONFERENCA?

V teh dneh, ko ves svet z veliko pozornostjo sledi posvetovanju na prvi mirovni konferenci v Parizu ter v upu in strahu čaka pravične rešitve tega najvažnejšega današnjega vprašanja, je prav, če kot kristjani poznamo prave temelje trajnega miru. Iz tisoč ran krvaveči svet danes potrebuje lepo zvenceh besed, ki le prevečkrat prikrivajo slabo vest ali pa zlobne namene. Svet mora vedeti, da nič, kar napravi brez Boga ali pa brez poštovanja božjih moralnih zakonov, nima trajnega obstanka. Samo poštovanje veljavnih krščanskih resnic more zagotoviti trajni mir. Te so bile v poslednjih letih iz najverodostojnejših ust mnogokrat poudarjene. Da jih tu ali tam niso slišali, ponekod tudi ne smeli slišati, ni krivda neumornega klicarja v puščavi. Ta klicar, naš sedanji papež, je že pred vojsko in vedno znova med vojsko klical vse močnjake tega sveta k pravici, ljubezni in pripravljenosti na sporazum.

Za uresničenje častnega in pravičnega miru je papež Pij XII. v božičnem govoru postavil sledeča glavna načela:

1. Pravica do življenja in samostojnosti vseh narodov, velikih in malih, močnih in slabih. Želja po življenju enega naroda ne sme biti poguba in smrt drugega naroda.

2. Vsestranska razorožitev, da se tako narodi osvobodijo mučnega tekovanja v oboroževanju in nevarnosti, da bi materialna sila služila tiranski nasilnosti namesto obrambi države.

3. Ustanovitev ali obnova mednarodnih organizacij, ki bodo jamčile za sklenjene pogodbe in jih bodo ob spoznani potrebi popravile in izboljšale (UNO, Zveza narodov).

4. Enaka, dobro premišljena in vsem pravična revizija pogodb za uresničenje resničnih potreb in pravičnih zahtev narodov in ljudstev kakor tudi narodnih manjšin.

5. Vsi, ki vodijo usodo narodov, in narodi sami morajo biti prežeti z globokim duhom odgovornosti, ki meri in ceni človeške zadeve na osnovi svetega in neporušljivega božjega prava.

Leto pozneje, za Božič 1940, je govoril sv. oče o neizbežnih predpogojih za ustvaritev dobrega novega reda:

1. Zmaga nad sovraštvom, ki razdvaja svet.

2. Zmaga nad nezaupnjem, ki težko tlači mednarodno pravo in onemogoča vsak sporazum.

3. Zmaga nad brezpravno silo, t.j. nad nesrečnim pojmovanjem, da je korist podlaga pravu in da sila postavlja zakone.

4. Zmaga nad gospodarsko nepravičnostjo t.j. nad onimi vroki razdorovi, ki nastajajo iz prevelike razlike na svetovno-gospodarskem področju.

5. Zmaga nad hladno sarokoristjo, ki se opira samo na lastno moč in zato lahko žali čast in neodvisnost drugih držav ter upravičeno, zdravo in disciplinirano svobodo državljanov.

Leto za letom je potem Pij XII. resno in svareče opozarjal na druge hude rane našega časa, iz katerih so bili porojeni vojni dogodki. V teh dneh mirovne konference moramo moliti, da bi pariška posvetovanja ne bila brez božjega Duha, da bi se človeštvu posrečilo kljub vsem oviram in težavam priti do vsem tako zaželjenega cilja.

("Die Wende", od 15.8.1946.)

Pot v Indijo je presta!

Uspehi prilagodljive in smotrene angleške politike.

V naslednjem podajamo članek francoski pisanega lista republikanske Španije, ki na podlagi dejstev odkriva vso prilagodljivo smotrenost angleške diplomacije, ki si je v najbolj kočljivih okoliščinah še vsekdar znala zavarovati varnost svojega življenjskega živca: poti v Indijo. Samo s tega vidika moremo razumeti, vsa dosežanja dela angleške diplomacije, ki si je le tako mogla zagotoviti dosežene uspehe. Kajpada moramo tudi vedeti, da bodo ti doseženi uspehi le toliko časa realni, dokler jih bo Vel.Britanija mogla držati v svojih rokah. In zato prav zdaj v zunanji politiki gre. Mogla jih bo, ker jih hoče in mora - za vsako ceno!

Naj sledi članek:

"Medtem ko se na mirovni konferenci vlečejo neskončno dolgi govori, da bi ugotovili, ali naj bodo priporočila sprejeta z navadno ali pa z dvetretinsko večino, pozabljamo na prednosti, ki so brezdvomno že bile dosežene, in sicer od najbolj tihe zato pa spretne stranke: Velike Britanije. Presojajmo kakor hočemo, njena politika ostane mojstrovina realne in trdovratne prilagoditve. Treba je samo pregledati pot v Indijo, pa vidimo, kako je mogel Foreign Office (angl.zunanje ministrstvo) povsod, tudi tam, kjer se je navidezno umikal, obdržati svoj položaj. Admiraliteta je pomirjena. Ladje Nj.Veličanstva lahko brez skrbi plovejo od Portsmoutha do Bombaya.

Tanger je na zahodnem vходу v Sredozemsko morje zopet dosegel prejšnji pomen, in Gibraltar še vedno straži, bolj ko kdajkoli preje posut z obrambnimi napravami moderne znanosti.

Španija? - vsakemu je znano, kako se Britanci, podprti od Amerikancev vedejo do Franca. V besedah ga prezirajo; v nekem pariškem listu pred kratkim objavljeni spomini sir Samuel Hoare-a, biv. angleškega poslanika v Madridu, kažejo vse zaničevanje, ki ga je rodilo Francovo vedenje med vojno. onkraj Kanala. Saj še zdaj govore zoper njega. Z izgovorom pa, češ da se nočejo vmešavati v notranje zadeve tuje dežele ga nočejo prisiliti k odpovedi. V Londonu prevladuje strah pred rdečo revolucijo, ki bi Sovjetski zvezi nudila močnost, vsaj z diplomatskimi zvezami, utrditi se na Iberskem polotoku.

Severna Afrika: Francoski Maroko, Alžir, Tunis. Živahna nacionalna gibanja, delajo pariški vladi zadosti velike preglavice, da obračajo njeno pozornost od Bližnjega vzhoda, katerega so Francozi morali zapustiti. Arabcem se Anglija vedno bolj kaže kot tista sila, ki nad njimi opravlja varuštvo in ki je botrovala ob rojstvu znamenite arabske lige, ki je njeno politično glavno mesto Kairo, kraj, ki je še vedno odvisen od City-ja, to je od angleškega kapitala.

Angleško ravnanje s premagano Italijo je bolj jasno. Vedno se govori o prednostih, ki so jih Rusi dosegli ali pa bi jih v Trstu ali kje drugod utegnili doseči. Pri tem pa pozabljamo zelo pozitivne prednosti, ki so si jih Angleži že zagotovili. Predlog mirovne pogodbe z Italijo, kakršnega je izdelala konferenca "štirih", je v tem oziru zelo zanimiv. Brez debate - zaradi tega ravno so točke, ki nudijo toliko prednosti, mogle čisto neopaženo prodreti - je bilo sklenjeno, da se morajo Sicilija, Sardinija, Pantelleria in Lampedusa razorožili. Ko je Italija izgubila Libijo in Cirenajko je s tem odpadla nevarnost, da bi mogel kdo srednje Sredozemlje kdaj zapreti.

Dodekanez vrnjen Grčiji izključuje ogrožanje Sueškega pre-

izključuje ogrožanje Sueškega prekopa od vzhodnega dela Egejskega morja. Tudi vhod in prehod po Jadranskem morju bo poslej docela prost, ker je London dosegel, da se bo omejila gradba oporišč v Apuliji in Beneškem zalivu ter da bodo razoroženi dalmatinski otoki, ki so bili žeprej ali pa so šele zdaj postali jugoslovanska last. Če tem odredbam dodamo še strogo omejitve italijanske pomorske in zračne sile, si bomo na jasnem, da so Angleži dosegli na svoji poti v Indijo strateški dobitek prve vrste. (To pa velja le, če bodo imeli tudi moč, da bodo vsi ti sklepi res veljali. Op.ur.)

Kakšno korist pa bi imeli Angleži, če bi sicer trdno držali vhod in glavno pot v Sredozemsko morje, ne obvladali bi pa njegovega izhoda? Tu so bile težave posebno velike. Premagane ali pa koristno spremenjene so bile tako mojstrsko, da moramo Angleže le občudovati.

Ozrimo se na bližnji vzhod in na Egipt. Na bližnjem vzhodu ni govora o tem, da bi Angleži vrnili Ciper Grčiji ali da bi izpraznili Palestino, Transjordanijo ali Irak. Transjordanija je bila sicer izpraznjena, toda domači armadi bodo še dalje poveljevali Angleži. Da bi preprečili širjenje nemirov v petrolejskih pokrajinah severno od Perzijskega zaliva, so okrepili zasedbeno armado z novo divizijo iz Indije. V Palestini se je zgodil atentat na hotel "Kralj David" ravno v pravem trenutku, da Egipta ne bo še treba izprazniti. Moramo pa pravilno razumeti: Ne bomo trdili, da so bombo izdelali in položili agentje Intelligence - Service-a. Večina Angležev ima (kljub simpatizanju ustanovitev judovske države) Palestino za gnezdo postopačev, kjer se angleške čete nahajajo le zato, da preprečijo neizbežno državljansko vojsko. Dogodek pa so takoj izkoristili, da so si popravili drugod omajane položaje.

Drugod - to se pravi v Egiptu. Da razumemo: obramba Sueškega prekopa ne leži več na egiptovskih obrežjih. Boljše je imeti letališče v Iraku, Transjordaniji, Cirenajki ali na polotoku Sinaj, kakor pa postavljati vojskovanje med Port Saidom in Rdečim morjem. Treba pa je egiptovski vladi pripraviti do tega, da sprejme posebna določila o lastnem poveljstvu ter o zgraditvi in straži trdnjavskih naprav. To pa je omogočila jeruzalemska bomba.

Eritreja in italijanska Somalija, ki sta izubili svojega gospodarja, nista več nevarni. Zahteva ju za se abesinski cesar, ker bi rad ustanovil veliko neodvisno afriško državo. London, ki ni pozabil starega rimskega izreka: "Deli in vladaj", se za ta abesinski predlog prav nič ne ogreva. Foreign Office bi rajši ustvaril veliko neodvisno Somalijo, s katere bi lahko po potrebi držal na vajetih "leva iz Judeje", t.j. abesinskega cesarja.

Konec prehoda v Indijski ocean stražita, nedotakljiva kot Gibraltar na zahodu, otok Perim in trdnjava Aden.

Pot v deželo, v kateri kakor tako lepo poje ^{desem} "So nešteti diamanti", je zdaj prosta. In če je pot, ki tja vodi, tako skrbno zastražena, potem smo lahko prepričani, da Angleži nimajo nobene namerne pospraviti kovčke in iskati drugih krajev, kjer bi bil prostor za njihove emigrante." (Po "L'Españe Republicaine" - Toulouse.)

UNRRA in angloameriška politika

Pogledi angloameriške politike in UNRRA-e se včasih križajo. To je razvidno iz poročila UNRRA-e o njenem delovanju v Jugoslaviji! Poročilo je datirano s 13. avgustom in pravi med drugim:

"UNRRA -ino delovanje v Jugoslaviji je posebno zanimivo, ker je zvezano z različnimi težavami, ki so izvirale iz političnih in praktičnih razlogov. Medsebojno nezaupanje med državami, ki so pomoč

dajale, in med Jugoslavijo, ki jo je prejela, bi bila kmalu UNRRA-ino delovanje preprečilo. To nezaupanje je bilo morda naravno, ker je UNRRA bila spočetka zvezana z angleškimi in ameriškimi vojaškimi oblastmi. Zato Jugoslavija njene pomoči in njenih dobrih namenov ni dovolj cenila. To je trajalo vse do marca 1945., ko je bil sklenjen sporazum, na podlagi katerega je bilo razdeljevanje podpore izročno jugoslovanski vladi in je bil za šefa UNRRA-ine misije v Jugoslaviji postavljen sovjetski Rus. Tako je bilo to nezaupanje odstranjeno.

Tudi s strani dežel, ki so podpora dajale, je bilo čuti ti nezaupanje. Nekajkrat, ko so ameriške in britanske oblasti, ki so dajale podporo in prevozna sredstva, hotele vplivati na dotok podpore v Jugoslavijo, se je UNRRA postavila na odločno stališče in zaotovorila Jugoslaviji potrebno podporo. UNRRA-i je šteti v veliko zaslugo, da se ni dala vplivati, marveč, da se je trdno držala zamisli Združenih narodov ter ni dovolila, da bi politični oziri vplivali na delitev pomoči potrebnim narodom."

Namestnik ameriškega guvernerja v Nemčiji je te dni izjavil, da ni res, da bi se ameriška uprava zoperstavila UNRRA-i v vprašanju preseljenih oseb. Tudi ni res, da ameriška uprava obdoljuje UNRRA-o, da bi bila ščit za sovjetske agente. Res je le, da je neka ženska, ki je bila pri UNRRA-i v službi, bila sovjetska agentka, ki pa je bila poslana nazaj sovjetskim oblastem.

= : : =

UNRRA BO POMAGALA EVROPI do marca ali aprila 1947. Aziji pa do septembra 1947. Tako je povedal angleški minister Noel Baker, ko se je vrnil v London.

IZIDOR CANKAR, jugoslovanski poslanik v Atenah, je odpoklican.

ANGLEŠKO IN AMERIŠKO VOJNO BRODOVJE bo konec tega meseca imelo velike skupne manevre v Sredozemlju. Dva ameriška admirala se z letali peljeta v Evropo "nadzirat ameriške čete".

VELIKA AMERIŠKA VOJAŠKA PARADA v Gorici je bila 20.t.m. Sodelovalo je 10.000 ameriških vojakov.

"VELIKA BRITANIJA KALI MIR" - tako očita moskovski zunanjepolitični časopis "Novo Vreme" Angliji, ker je v Basro ob Perzijskem zalivu poslala svoje čete zaradi nemirov v petrolejskih področjih.

OB VELIKI EKSPLOZIJI PRI PULJU 19. avgusta je bilo 48 ljudi ubitih, 57 ranjenih. Eksploziralo je 28 podmorskih min, ki jih je morje vrglo na breg. Vsi mrtvi so bili civilni kopalci.

VELIKANSKO TOVORNO LETALO. Letalske tovarne Boeing v Zdruš-

nih državah naznanjajo, da grade novo dvonadstropno tovorno letalo s 4 motorji z imenom "Stratosferski tovornik". Ta tovornik bo hkrati lahko nosil skoro za 2 vagona blaga ter bo letel z naglico 450 kilometrov na uro.

PŠENIČNA LETINA V KANADI bo letos nadpovprečno dobra.

AVSTRALIJA BO SPREJELA 70.000 NASELJENCEV. Na konferenci ministrskih predsednikov avstralskih držav so 20. avgusta sklenili, da bo Avstralija vsako leto sprejela 70.000 priseljencev. Priseljevali se bodo lahko tudi otroci pod nadzorstvom zasebnih priseljevalnih organizacij. Konferenca je odklonila misel, da bi se tujci smeli v Avstraliji naseljevati v velikih organiziranih enotah.

TUKA USMRČEN. Dne 20. avgusta je bil usmrčen bivši ministrski predsednik slovaške vlade Bela Tuka, ki je dne 14. avgusta zaradi veleizdaje bil obsojen na smrt na vešalih.

LEON DE GRELLES, voditelj belgijskih rexistov, ki je med vojsko sodeloval z Nemci in v Belgiji uvajal fašizem, mora v 6 dneh zapustiti Španijo.